

BİLMENİZ GEREKENLER

Amerikan Beton Boru Birliğinden Bir Mesaj

Bülten No: 139

BETON BORUYU SEÇMEK İÇİN HAKKINI SAVUNMAK ADS & PORTLAND

Bayındırlık işlerinde çalışan bütün mühendisler satıcı firmaların ürünlerini kabul ettirmek için harcadığı çabayı bilirler. 15 yıldan uzun bir süredir Advanced Drainage Systems (Gelişmiş Drenaj Sistemleri (ADS)) adlı yüksek yoğunluklu oluklu polietilen boru (HDPE) üreticisi firma Oregon, Portland şehir projelerine ürünlerini kabul ettirmek için baskı kurmaktadır. Bu süre boyunca, şehir defalarca beton boru olan seçimini savunmuş, betona kıyasla esnek HDPE borularının yapısal sağlamlık ve ömürleri konusundaki kaygılarını belirtmiştir. 2004 yılında ADS firması (Korige Boru Üretici Firma) beklenmedik bir adım atmış ve HDPE borularını belediyeye zorla sipariş ettirmek için bir dava açmıştır. Belediye buna karşı koymuş ve boyun eğmemiş, belediye mühendislerine beton boru yerine esnek HDPE boru kullanılmak isteyen plastik boru endüstrisi baskısına karşı direnişini başarıyla savunarak davayı kazanmıştır.

İşte hikâyesi;

Portland Ekolojik Hizmetler Bürosu (“BES” Bureau of Environmental Services) şehir projeleri şartnamelerini yazmaktan suçlanmaktadır. İnşaat mühendisleri ve birçok yer altı uzmanını kadrosunda bulduran BES; belediye projeleri için teknik destek olmak üzere Belediye Meclislerine tavsiyeler verir. BES ‘ in tavsiyeleri Belediye Meclisi tarafından oylanır ve eğer kabul edilirse şehir politikası olarak idame ettirilir.

1989’ dan beri ADS (Korige Boru Üreticisi) esnek HDPE borunun Belediyenin standart şartnamelerince onaylanarak şehrin yağmur suyu kanal hattı ve kanal uygulamalarında kullanımını adına birçok sunum, tartışma ve eleştiriyle Portland Belediyesine baskı yapmıştır. 1989’ dan beri BES (Ekolojik Hizmetler Bürosu) HDPE’ nin plastik esnekliği, iç gerilmeleri, ekleri ve yüksek montaj yöntemi maliyetleriyle ilgili kaygılarını dile getirerek HDPE boruları kabul etmemiştir.

2004 Mayıs ayında ADS belediyeye karşı kayıtlara da geçmiş bir dava açmış, duruşma hakimine Belediyenin faaliyetlerini gözden geçirmesi ve Portland şehrine borusunu kabul ettirmesi için başvurmuştur. ADS ürünlerinin şehir projelerine satma imkânından mahrum edildiğini iddia etmiş ve Belediyenin duruşunun belki de diğer belediyeleri de engelleyecek şekilde ADS’ nin esnek borularına bütün ülkede leke sürdüğünü belirtmiştir. ADS mahkemenin HDPE boruların beton borular kadar iyi olduğuna karar vereceğini umut ediyor ve Belediyenin HDPE boruyu da içine alacak şekilde şartnamelerini değiştireceğini düşünüyordu.

Uzun süredir beton boruları kullanan belediye etkili bir biçimde faaliyetlerini savundu. ADS avukatlarınca alınan yazılı ifadelerinde Belediye memurları HDPE boru hakkında kaygılarını şöyle belirttiler;

- Malzemenin içsel gerilmeleri takdir edilen düzeyde değil, muhtemelen zaman içerisinde çatlamalara ve bükülmelere öncülük edecek düzeyde,
- Borudaki dalgalanmalar, ondülasyon zemin basıncına karşı bir zaman sonra direnç gösteremeyebilir,
- Boru et kalınlığının inceliği montaj sırasında küçük delikler oluşmasına sebep olabilir.
- İlave iş, malzemeler ve donanım ihtiyacı HDPE boruyu beton borulardan daha masraflı hale getirir,
- Betonun aksine HDPE şehrin 100 senelik servis süresi beklentilerini karşılayamama olasılığı yüksektir.

Ürünü kabul ettirmek için Belediye üstündeki aralıksız baskılara rağmen ADS'nin şef mühendisi Jim Goddard ADS'nin şu an ki borusunun yıllar önceki borusuna göre kökten değiştiğini kabul etmiştir – 80'ler sonunda kullanılan borudan tamamen farklı ürünler yapıldığını - . Goddard'a göre ADS yapısal olarak borusunun et kalınlığını ve ek yerlerini son 15 yılı aşkın zamandır değiştirmiştir. Polimer reçinesi bileşimi de altı yıl kadar önce değişmiştir.

Bir yıldan fazla süren delil tespiti ve hukuki çekişmelerden sonra Nisan 2005'te belediye davanın jürisiz karar yoluyla reddedilmesi için harekete geçti. Yönergede belediye mahkemeden Portland'ın karar verme sürecine izinsiz karışmamasını talep etti çünkü bu süreç hukuki olmaktan çok yasamayla ilgiliydi. Eğer hakim belediyenin bu karşı gelişini yasama ile ilgili olduğuna karar verirse ADS firmasının memnuniyetsizliğini dile getirebileceği tek yer seçim sandığı olacaktır. Eğer mahkeme davayı hukuki işlevleri açısından incelerse, mahkeme şehrin faaliyetlerini yeniden gözden geçirebilecek ve büyük ihtimalle ADS'nin talep ettiği rahatlığı sunabilecekti.

Pervasızca alaycı bir ADS tartışması da ürünlerinin daha az maliyetli olabildiği için seçilebileceğidir. Belediye mahkemeye Portland'ın “Düşük Maliyet” yönetmeliğini sunmuş ve şöyle belirtmiştir:

- “...mevcut en ucuz ürünü Belediye almak zorunda değildir. Öyle olsaydı, yağmur kanalları için oluklu mukavva seçilirdi çünkü bu ADS'nin borularından daha ucuzdur. Benzer olarak; devlet duruşma salonlarında meşeden daha ucuz olduğu için çam panelleri tercih etmemiştir.”

Mahkeme Portland'ın kendi kararını verme hakkını onaylamış, Portland'ın zaten vatandaşlarına kamu işlerinde kullanmak üzere kaliteli ürünler seçme zorunluluğu olduğunun farkına varmıştır. Şehrin menfaatine olan karara rağmen hala ADS pes etmemiş ve kararı Haziran 2005'te Oregon Temyiz Mahkemesine taşımıştır ve karar hala temyiz mahkemesinde mecburi karar süresinde beklemektedir.

Bu önemli bir davadır, aslında bu durum bazı boru üreticilerinin ürünlerini kabul ettirmek için aldatmalarına karşı aşırı tedbirler alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Hepimiz biliriz ki büyük şehirlerdeki proje hacimleri müteahhitler için çok çekici olabilmektedir. ADS'nin 15 yılı aşkın baskısına boyun eğmeyerek Portland kendi analizleriyle, kendi seçim hakkını savundu. Belediyeler hangi borunun kamu işlerinde kullanılması gerektiğine şirket baskılarına maruz kalmadan; yapısal bütünlüğünü, toplam proje tasarım ömrü maliyetini ve söz konusu borunun zamana karşı dayanımını dikkate alarak karar verebilmelidirler. Portland'ın başarıyla kendi seçim hakkını savunmasından ve bu seçimin beton boru olmasından biz çok memnunuz.

(Kaynak Çeviri : İngiliz Beton Boru Hattı Sistemleri Birliği Resmi İnternet Sayfası:

<http://www.concretepipes.co.uk/downloads/factsheets.html>)